

MAGYAR NÉP

POLITIKAI, GAZDASÁGI, SZÉPIRODALMI KÉPES HETILAP

Előfizetési árak :

Egész évre	-----	44 L.
Fél évre	-----	22 L.
Negyed évre	-----	11 L.
Egy szám ára	-----	1 L.

Felelős szerkesztő :

DR. NALÁCZY ISTVÁN.

Főszerkesztő :

GYALLAY DOMOKOS.

Megjelenik minden szombaton

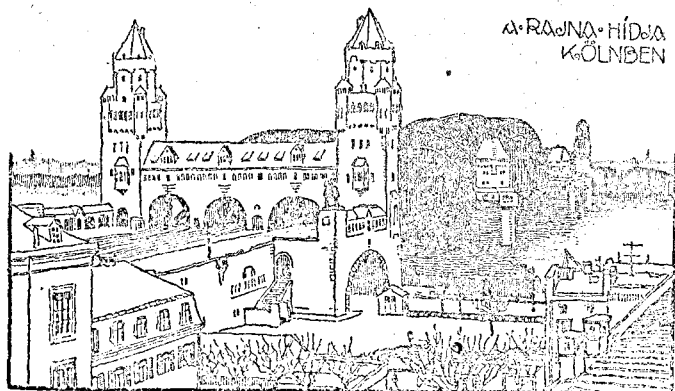
Szerkesztőség és kiadóhivatal :

Str. Regina Maria (v. Deák F.-u.) 35. sz.

A német nemzet Golgothája.

A német nép nagy megpróbáltatás előtt áll. A francia hadsereg megszállotta a Ruhr-vidéket, Mit jelent ez? Mi a fejlődő virágnak a napsugár? Mi a vetésnek a langyos eső? Mi a betegnek a balzsamos levegő? Ugyanaz, ami a német gazdasági életnek a Ruhr-vidék. Éltető ereje, féltett kincse, gazdagságának alapja, ipari munkásságának eredő forrása . . .

Több mint félkilométer szélességben hömpölyg ott tova északnak a Rajna vize, a híres kölni

A RAJNA-HÍDJA
KÖLN-BEN

hid alatt, méltóságteljesen siklanak rajta a hajók, telve a német ipar termékeivel, melyeket részint az ide futó vasuti vonalakon, részint a Rajnába torkolló, jobbsparti, hajózható mellékfolyókon igyekszik elszállítani messze idegenbe a fürge német kereskedelem. Most megszünt minden. Kölnből Düsseldorfig a hajóállomásokon áruk helyett francia és belga katonák vonulnak át. Némán állanak a gyárak magas kürtői. Mozduatlan a bányász csákánya. Nem zuhog a hámo-

rok sokezer kilogrammos pörölye. Hallgat minden . . . Elül a zaj . . . Vár mindenki.

Kölnből északra apróbb, alig 400 méteres dombok között kanyarog keletről nyugatnak a Ruhr folyó. Környékén a szakgatott völgyekben kevés a jó termőföld, az erdőségek is szórványosak, mert jórészt a gyorsan fejlődő gyár-
ipar felhasználta. Az itt lakó wesztfáliaiak egyik része arra törekszik, hogy az eléggé zord éghajlatu területen kevés gyümölcsöt, sok főzeléket és burgonyát termeljen az ipari telepek számára, vagy pedig kenderrel és cukorrépával lássa el a környék gyárait. A nép legnagyobb része pedig a bányákban, kohókban és a gyárakban keresi meg kenyerét.

Elképzelhetetlen az a sürgés-forgás, mely a sűrűen egymasmellett sorakozó telepeken található. A vidéket nagy vasutihálózat ágazza be, mely egész Németországban itt a legsűrűbb. Nyugat felé a Rajna partjáig sűrűn szaladnak a sínparok, mert a gyári termékek jórésze ezen irányban kerül a világpiacra; kelet felé, a birodalom belsejébe már tervszerűleg elosztott hálózat vezet, mely Közép- és Kelet-Európa irányában végezi a szétosztó szerepet.

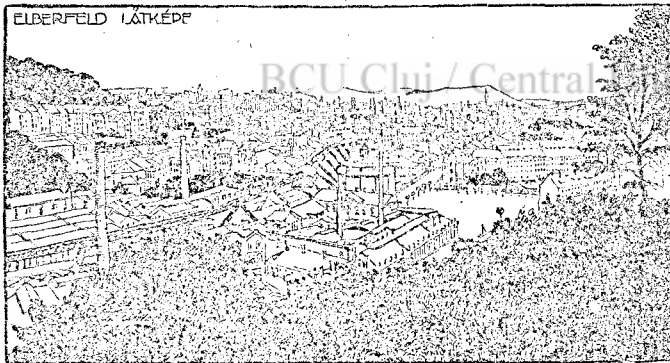
A vasuti vonalak mentén népes (100—200 ezer) lakosságú városok, falvak és munkástelepek húzódnak meg, melyekben az ipari központokat jellemző forgalmas élet látható. A száguldó vonatok alatt a keskegyvágányu apró csillék szállítják a bányákból a nyersanyagot, felettük pedig az örökösen csikorgó drótpályán „vaskutyák“ futkosnak tele vasércel, szénnel, kokszal s mi egyébbel.

Ez a sok természeti kincs körülbelül 4

millió németet táplált, annyinak adott munkát. Ne gondoljunk arra a 6—8 tulajdonosra, akiknek kezeibe fut össze ezen ipari telepek üzemének haszna és — gondja, hanem gondoljunk most azokra, akik ésszel, kézzel, tudással, akaraterevel, fajuknak és az egész emberiségnek használni akaró munkásságukkal robotolják le a napi 8 óra keserves, izzadtságos, becsületesen elvégzett, de jól is megfizetett kötelességüket. Hisz nem nagyítás az, hogy a Ruhr-vidék ipara a németipar egyharmada, hogy a Ruhr-vidék nyersanyaga, a már ugyis megkisebbitett Németország össztermelésének majdnem fele.

Ezért érthető az egész világ megdöbbenése. Mert midőn a békés munkásságra való áttérésnek eljövételét, szükségességét mindenki érzi és vágyva óhajtja, akkor a Ruhr-vidék ipari termékeire égető szükség van.

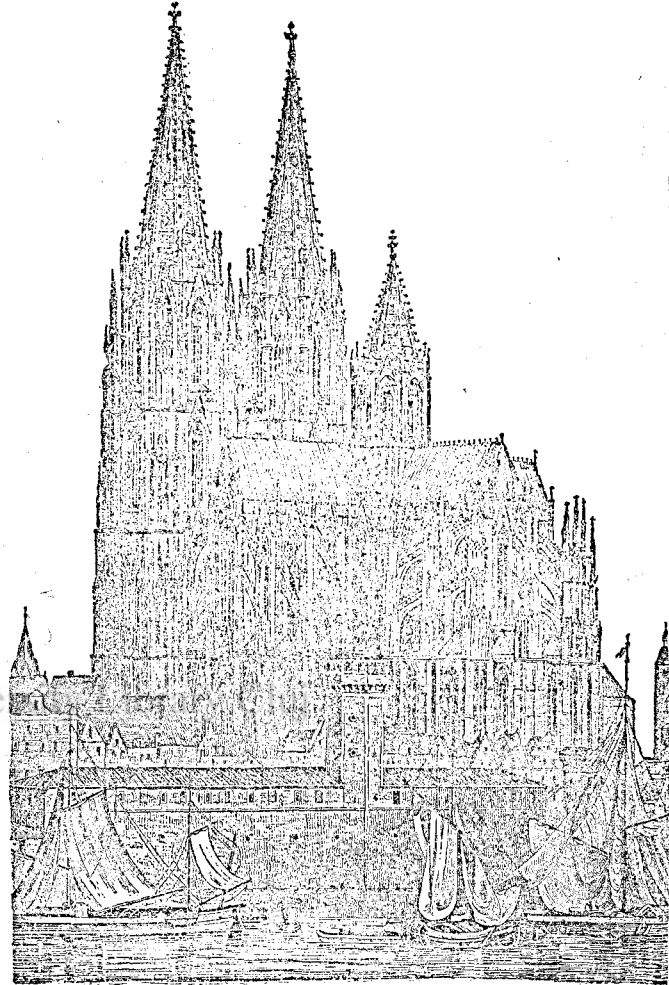
Az ipari és kereskedelmi körök ismerték csak eddig ezeket a német városneveket: Ruhrort, Duisburg, Oberhausen, Mülheim, Gelsenkirchen, Bochum, **Eberfeld** s közöttük a

világpusztulás közepette ki ne hallotta volna hírét Essennek és Sollingennek. Mindezen híres, sűrű lakosságú ipari telepeknek környékét bányák, kohók, vas- és gépgyárak, kokszosítók, gáz- és vegyészeti gyárak tömkelege borítja. A bányák a szenen kívül vasat, ólmot, cinket és rezet szolgáltatnak, melyeknek elsőrendű ipari feldolgozása révén öntött és kovácsolt vas, acél, a varrótűtől a legbonyolultabb gépig mindenféle eszköz, drót, szeg, késpenge, borotva, házi és gazdasági eszköz, játékszer, ékszerfogláló, órarugó, evőeszköz, fegyver, hajóalkotórészek, vaslemez, vaspáncél, pénzszekevény, vasuti építőanyag, szerszám, sárgaréz, britanniai fémesszerek . . . egyszerűen mindenféle, elképzelhető szükségletű cikk kerül a forgalomba.

És csodálatos, hogy ezen gyárak közelében alig találni hulladékot, hasznavehetetlen anyagot, mert a németipar még ezt is felhasználta. A

gázát és kátrányt, meg a kellemetlen szag ammoniákat a kémiai gyáraknak adta át. Itt pedig a gázát mint kiváló minőségű hőforrást hajtóerő használja el, a kátrányból mestersége

A híres kölni Székesegyház, amelynek építése ezelőtt 800 évvel kezdődött.

festéket, illatszert és orvosságot készít, az ammoniából mésszel műtrágyát állít elő. A környező alacsony hegyek agyag és mészanyag, a fennmaradt hőforrások segítségével cement ad. Még a vaskohók salakja sem mehet kárba, mert belőle elsőrendű, aránylag olcsó, tűzálló téglákat gyártanak.

Hányszor gondoltunk mi, szegényemberek azokra a dús gazdag emberekre igazi elkeseréssel, kiknek nevét egy-egy ipari cikkben olvastuk. A német „iparmágnások“ között Krupp, Stünes, Thyssen, Klöckner, „Rajna-vidéki acélművek“ stb. név nem épen ismeretlen előttünk. Elkeseredtünk bizony néha a nagy vagyonfelhalmozás „látszata“ miatt. De ugy-e nem igen gondoltunk arra, hogy hány millió embertársunk munkáját fizetik, melyből hány gyermek, asz

szony, öreg, munkaképtelen él meg a nagy tőke kamataiból, hány ifju nevelkedik, tanul e nagy cégek jóvoltából, mennyi felfedezés, ujtás, célszerűsítés kerül ki a gyárak füstös irodáiból és vegyi konyháiból az emberiség hasznára? Nem gondoltunk ugy-e arra, hogy mi, kisépek, hasonló gyáripár hijján mennyire elmaradtunk volna, ha nem indult volna utnak a mi fejlődésünket is elősegítő gyártermékek nagy garadája?

S most . . . egy ideig mozdulatlan lesz a továbbfejlődés ezen tárháza. Őlvetett kézzel áll a német munkás a gép előtt egy pillanatig, egy percig, egy óráig, talán egy napig. Ezt a mozdulatlanságot most nem, de rövidesen megérezzük mi is. Óriási lökést fog adni a népek láncolatán át a világ minden része felé, melyet legjobban, legfájdalmasabban mi érezzük meg, gyenge iparu és még gyengébb valutájú népek. Halomradönt sok reményt, elpusztít sok értéket, tönkretesz sok embert, családot. Az anyagi romlás átka megbont sok szellemi és erkölcsi értéket is.

A mozdulatlan munkás a kényszer hatása alatt újra kinyújtja kezét, a gép újra forog, a gőz sistereg, izzik az acél, lapul a vaslemez, ontja a gép a vászna, selymet, bársonyt a megszállott Ruhr-vidéken . . . De meddig?

Hüber Imre.

A beteg oroszán.

Volt egyszer, mikor volt, mikor nem volt, volt egy oroszán. Izmos, erős teremtés. Szép formájú és csengő hangú. Csakhogy ez az oroszán nem állat volt, hanem pénz. Az oroszán képe után nevezték el azt a pénzdarabot, a mit eredetileg francu-nak hívtak az ország nyelvén, ahol verték, oroszánnak vagyis leu-nak.

Későbbet a vert pénzről is lekerült az oroszán képe, de meg aztán a vert pénz is kiment a forgalomból, csupán papiros pénz-jegyek maradtak, amit a nép azért mégis hűséges kegyelettel leunak, vagyis oroszánnak mond.

Pedig ez a pénz, most a mi pénzünk is, erdélyieké, ma már igazán nem oroszán. Sőt még csak nem is pénz.

Hogy, hogy nem pénz? — fogják kérdezni az olvasók. — Meg kell felelnem rá. Ugy, hogy pénznek azt a törvényben megállapított súlyu nemes fémből (aranyból, ezüstből) vert érmet értjük, amely valamely államban az árucserre törvényes eszköze. Ha tehát valami nincs nemes fémből, nem is érme, akkor nem is

valódi pénz, hanem a valódi pénznek csupán a pótlására, a helyettesítésére kibocsátott *pénz-jegy*.

Ilyen pénzjegyet nemcsak az állam bocsáthat ki a maga jegybankja útján, amiket a kibocsátó után bankjegynek, vagy *bankónak* hívnak, hanem mások is bocsáthatnak ki, ha a szükség ugy hozza magával. Tudjuk például, hogy egyes nagy vállalatok aprópénz-hiány esetén munkásaikat a saját pénzjegyeikkel fizetik, amit a munkások „jancsi-bankónak“ szoktak csulolni. Vagy láttuk néhány évvel ezelőt, hogy egyes városok, vagy pénzintézetek is bocsátottak ki ilyen szükség-pénzjegyeket, azzal a magukra vállalt kötelezettséggel, hogy pénzjegyeiket becsereleik állami bankjegyre, mihelyt a tulajdonosa azt kívánja.

A papiros pénzjegy tehát nem igazi pénz, hanem helyettesítője az igazi pénznek és mindenek fölött abban különbözik az igazítól, hogy nincs saját belső értéke. De hát miféle értéke van? Hiszen látjuk, hogy evvel a papirossal is lehet vásárolni, ez is csere-eszköz. Igen ám, ennek is van értéke, de csak abban az arányban, a mekkora hitele a világ nagy árupiacán a kibocsátó államnak van.

Ugy kell ezt értenünk, hogy a falusi zsidó kölcsönt ad János gazdának is, Samunak is száz-száz forintot. Háboru támad és mind a kettő elmegy katonának. A zsidónak is kell a pénz és gondolja, hogy eladja a két adóslevelet másnak, akinek nem kell annyira a készpénz. Kínálja tehát a János gazda adóslevelét. János gazdának háza, földje van, azontul meg becsületes, szorgalmas földmives. Hamarosan akad vevő az ő százforintos adóslevelére, aki kilencvenkét forintot ígér érte, mert tudja, hogy azt János gazda, vagy az örököse okvetlen beváltja és fizet érte száz forintot. Kínálja aztán a Samu adóslevelét. Ennek már nehezen kerül vevője, mert Samunak sem trücski — sem hajtsdki vagyona nincs a faluban, aztán meg dolgozni sem szeret, fizetni sem szeret, hozzá még a becsületeségéhez is szó fér. De nem akarok rosszat mondani Samuról, elég az hozzá, hogy bizony az ő adóslevele senkinek sem kell. A végén mégis azt mondja valaki, hogy ad érte három pengőt, azt sem éri. Mit csináljon a zsidó? Gondol egyet, nem jót Samuról, aztán odaadja a százforintos adóslevelét háromért.

Szakasztott így van ez kérem az országokkal is. Az a sok bankjegy, ami most szerie a világon forgalomban van, mind egy-egy adóslevél. Az bizony egy sem annyit ér, a mennyi reá van nyomtatva, hanem annyit, a mennyire a világ a maga számítása szerinti felbecsüli annak az államnak, amelyik a bankó adóslevelet kiadta, a vagyonát, a fizetőképességét. A világ azt méri, hogy mennyi dolgos lakója van annak az országnak, aki adót fizet, mennyi az adóssága.

mennyi a természeti kincse, amit más is tudna használni, — sója, szene, fája, aranya, reze, vasa, — milyen becsületes az erkölce, — meg a kormányzata.

Ezt a világ mind összeveti s a végén azt mondja, hogy egy oroszán ha beteg: egy rossz macskaköjket sem ér. Nem éppen ezzel a szóval mondja, — csak a pennám csusza el, — hanem úgy mondja, hogy „miután Románia pénzügyi, gazdasági, közlekedési, termelési, közigazgatási és külügyi viszonyai nem kedvezőek, az általa kibocsátott egy leu csak három banit ér.”

Ez bizony elég szomorú dolog arra nézve, a ki nek a zsebében, vagy a ládáfiában bankjegye van, mert ez azt jelenti, hogy minden száz leuból kilencvenhét elveszett. De aztán még szomorubb, hogy ez a megmaradt három leu sem biztos. A múlt hetekben úgy ítélte meg a világ-piac, a tőzsde az állam helyzetét, hogy a leu értéke napról-napra csökkent néhány banival. Száz leu már csak kettőhatvanat ért. Hogy mi volt a hitelünk romlásának az oka, azt hosszú és kényes dolog volna fejtegetni. Elég az hozzá, hogy így ítélte meg az ország helyzetét a világ. Hogy miből ítélte meg így, azt sokszor tudja mindenki, máskor csak a pénzemberek tudják, de nem mondják, a többi meg annál inkább találga.

Hát mi ne találgassuk, mert a végén kitaláljuk találni s úgy lehet, az lesz a baj. Mi elégedjünk meg azzal, hogy az orvos urak megvizsgálták a lehitványkozt oroszánt és betegnek találták.

Ha egy borju beteg, a gazda, vagy kiorvosoltatja, vagy ha ez nem sikerül, kárával is tul ad rajta, hogy megmentse legalább a bőre árát. Okos ember így tesz a beteg oroszánal is. Előszedi a láda fiából a leut és vesz rajta amire szüksége van, vagy amit vehet, — és amit ismét pénzzé lehet tenni, mikor az oroszán kijavul. A gazdának ebből nincs kára, — nem is lehet. Az országnak pedig lehet haszna belőle, mert segítünk vele a pénz-szükén, ezzel a kereskedelm forgalmon, ami ismét az ipari munkát segíti meg.

Hát csak segítsünk rajta, mert különben a beteg oroszánal még csak a bőre se marad meg.

Fekete Nagy Béla.

KÜLFÖLD

Viharos napok.

A beteg béke élete válságosra fordult: a népek millióinak, anyáknak, hitveseknek, dolgozó ifjaknak és tehetetlen aggoknak újra remegniök kell a jövőért.

Franciaország fegyveres erővel vonult be a Rajna vidékére.

A legszebb legértékesebb német föld, a francia ágyuk és tankok sulya alatt vonaglik, a német lélek pedig büszke fájdalommal szenved a sorsnak újabb gyászos csapását.

Mi a francia fegyveres bevonulásnak a célja?

Poincaré miniszterelnök a kamarában mondott beszéde során, enyhítő szavakat ejt a sulyos és fájdalmas tényekre.

— Mi egyáltalán nem kívánjuk Németország elszegényedését, kizárólag és egyedül arról van szó, megkapjuk azt, amit jőzen ésszel követelhetünk tőle, mégpedig elsősorban szénét és fát, azután pedig a pénzügyek rendbehozatalát. Mi mindig készek leszünk arra, hogy Németországgal tárgyaljunk, főleg pedig segítségére vagyunk, ha külföldi kölcsönt akar szerezni.

A Poincaré beszédét a képviselők, a szociálisták kivételével megtapsolták és a kormánynak a fegyveres föllépés megtételéért bizalmat szavaztak.

Németország álláspontját a birodalmi kancellár a következőkben körvonalazza:

— Az erőszakra nem válaszolhatunk erőszakkal. Az egyetlen, amit teljes határozottsággal tehetünk az, hogy a francia eljárás gazdasági esztelenségét és jogtalanságát a világ elé tárjuk. Bármily szörnyű is a békeszerződés, oly messzire mégsem megy, hogy a szövetségeseknek német területek elfoglalását megengedné. Ha Franciaország a Rajna-vidéken túlra is kiterjeszti a megszállást, úgy az nem a szerződésbeli jog érvényesítése, hanem szerződészegés és egy védtelen nép ellen való erőszak.

A sors csapása a német egységet újra megeremtetette. Vasárnap, január 14-én Németország minden faluja és városa gyászt öltött.

Amerika, amint hivatalosan értesült a francia előrenyomulás megkezdéséről, azonnal hazarendelte azokat a csapatokat, amelyek eddig a franciák és angolok oldalán Németország megszállásában résztvettek. Az intézkedés sulyát növeli, hogy nem az elnök, hanem az országgyűlés (szenátus) lépett föl az amerikai csapatok hazatérése érdekében. Amerika ezzel nyíltan elítéli a béke nevében elkövetett erőszakosságokat.

Angolország magatartása kétséges. A francia fegyveres föllépést nem támogatja, de nem is tiltakozik

A LEGIZLÉSESEBB NYOMTATVÁNYOK A
MINERVA KÖNYVNYOMDAI MŰINTÉZETÉ-
BEN KÉSZÜLNEK. CLUJ, STR. REGINA M. 2.

ellene. A lapok általában a francia eljárás ellen írnak. Nagy feltűnést keltett Lloyd Georgenak, a volt miniszterelnöknek egy cikke, amelyben éles hangon bírálja a franciákat. Szerinte a Poincaré harcias politikája nem fog egyebet a győztesek számára gyümölcsözni, mint a papirospénzek milliárdjait, amelyek semmit sem fognak érni. Az angol munkáspárt szintén erélyesen tiltakozott az erőszak politikája ellen.

Olaszország katonai erővel nem vesz részt a megszállásban, de mérnökei együtt működnek a francia mérnökökkel és biztosítani igyekeznek az Olaszországnak járó szénmennyiséget.

Oroszország tiltakozását fejezte ki az erőszakos francia politika ellen.

Belgium eddig az egyedüli ország, amely csapatokkal támogatja a franciákat.

Ezek a megszállás kísérő körülményei. A következményeket ezután fogjuk megérezni. Izgalmas idők határához érkeztünk.

A német gyászünnepek lefolyása. A vasárnapi gyászünnepek alkalmával több nagy német városban zajos tüntetések történtek. Berlinben a népgyűlés határozati javaslatot fogadott el, amelyben tiltakozik a francia megszállás ellen. A kormány — mondotta a kancellár — a becsületes politika útját fogja járni. Minden kéz fogjon össze, mert a nemzet becsületéért és szabadságáért folyik a küzdelem.

Mi történt a magyar határon? A Németországban lezajlott események hatása alatt nyugtalanító hírek terjedtek el arról, hogy kisebb-nagyobb magyar csapatok törtek be a nyugati határon. A magyar kormány ezeket a híreszteléseket megcáfolta s nemzetközi bizottságot kért a határon történtek megállapítására. Azóta két román tábornok is kinyilvánította, mégpedig a helyszínén szerzett tapasztalataik alapján, hogy a határon semmi összeütközés nem volt. Csend van ott és nyugalom. Azt hisszük, hogy Olteanu és Mosoiu tábornokok nyilatkozata el fog oszlatni minden gyanút, annyival is inkább, mert a francia megszállás azóta már minden ellenállás nélkül folyik.

Felvilágosítást kérnek Magyarországtól. A kisantant és annak a kérésére a nagyantant államai budapesti képviselőik útján lépéseket tettek a magyar kormánytól a határmenti események ügyében. A budapesti olasz követ a nagyhatalmak nevében jegyzéket nyújtott át Daruváry magyar külügyminiszternek, amely egyebek közt a következőket mondotta:

--- Miniszterelnök Ur kétségkívül azon a véleményen lesz, hogy célszerű volna az aggályos propagandát megakadályozni, nehogy a magyar kormány magatartását félre lehessen magyarázni és hivatalos nyilatkozatban tanúsítani a tulkapások elintézését, amelyek úgy Magyarország nyugalma, mint a szomszédos álla-

mokkal való viszonyára nézve károsak lehetnek. Bátrak vagyunk felhívni figyelmét a jelenlegi helyzet veszélyére, tisztán az egyetértés és béke szellemétől vezéreltetve, amelyek áthatják hármunk kormányait Magyarországra iránt.

Az olasz követ a jegyzék átadásakor szóbelileg ismételtén kijelentette a külügyminiszter előtt, hogy a jegyzékben foglaltakat kéri baráti tanácsnak tekinteni amelyet Magyarország érdekében adnak.

Hasonló tartalmu szóbeli bejelentést tettek a kisantant képviselői.

Daruváry külügyminiszter biztosította a kisantant követeit a magyar kormány teljesen békés szándékáról és békeszeretetről és kijelentette, hogy a magyar kormány már a kisantant ezen lépése előtt is igyekezett megnyugtatólag hatni Magyarország közvéleményére és a jövőben is ilyen magatartást fog követni.

Az ellentéteket ezek a kijelentések remélhetően eljelen eloszatták.

HÍREK

A kidőlt sásfák. A sepsiszentgyörgyi vásáron az egyházadóról beszélgettek a székely atyafiak. A hozzászólások során egy kökösi gazda a következőképpen jellemezte az egyházi adó jelentőségét.

— Elődeink szép, nagy gyümölcsös kertet hagytak ránk, amelynek a kerítése is jól szolgált mostanáig. A mostoha idő azonban a kerítés sásfáit megdörölte, itt is, ott is dűledezik a palánk, rések támadtak, amelyekben át minden veszedelem könnyen rászabadulhat szép termő fáinkra. Mi tehát a mi korunk teendője? Nem egyéb, minthogy a dűledező sásfákat ujakkal cseréljük ki és a kerítést hosszú éviizedekre rendbehozzuk... Rossz gazda, aki ezt nem érti meg!...

Valóban úgy van, rossz gazda... az az, hogy fordítsuk értelmére a példázatot: lelketlen rossz gazda az, aki nem siet ősi, szép egyházaink megmentésére.

Új vásár. Aranyoslónán (Torda-Aranyos-megye) január 25—28-án országos vásár lesz. A marhavásárt január 25—27. napjain, a kirakodó vásárt pedig január 28-án tartják meg.

Budapest erkölcsé. A budapesti rendőrség könyvet adott ki, amelyben Budapest erkölcsi és közbiztonsági viszonyait világítja meg. A rendőrség hatásköre 1921-ben a fővárosban és a környéken 1 millió kétszázezer emberre terjedt ki. A kiadott könyv szerint a magyar főváros közrendje mindenképpen kielégítő. Inkább azok a bűnök fordultak elé nagy számban, amelyek a hirtelen meggazdagodás vágyából származtak: tehát csalás, sikkasztás, hamisítás. A pénzhamisítók is sűrűn próbálkoztak, de többnyire lefűtelték őket. A gyilkosságok száma feltűnően apadt, míg öngyilkosságot 349-en követtek el, ami a multhoz képest emelkedést mutat. A rendőrség által megrajzolt kép nem kedvezőtlenebb, sőt átlag jobb, mint más nagyvárosoké.

Pasteur emlékéért. Az erdélyi magyar lapok, köztük kis lapunk is hálással emlékeztek meg a tudós Pasteurról, aki a veszettség ellen való védekezést föl-

fedezte. Az ilyen diadalok mindenestre nagyobb dicsőségére válnak egy nemzetnek, mint a katonai fölvonulások. A francia kormány megbizta külföldi követeit, hogy a Pasteurról szóló cikkeket gyűjtsék össze. A cikkeket megőrzik, mint a nagy tudós dicsőségének legszebb emlékeit.

Konstantin volt görög király meghalt. A görög forradalom elől, amely a kisázsiai vereség miatt keletkezett, Konstantin király Palermóba menekült. Ottthon volt minisztereit kivégezték, fiával, aki utána trónra lépett, fogolyként bántak. Mindez annyira megviselte a volt királyt, hogy száműzetése helyén, Palermóban meghalt. A gyász a román királyi házat is a rokoni kötelékek révén igen közelről érin-i.

Lelkészek tanfolyama. Az erdélyi református egyházkerület az idén is pár hétre terjedő tanfolyamot rendezett lelkeszei számára Kolozsváron. A tanfolyamon mintegy negyven lelkész vesz részt, akiknek a teológia tanárai és az egyház más szellemi kiválóságai tartanak előadásokat. A vallásos élet mindennapi gyakorlati kérdéseit is egy-egy ismertetés fonalán megvitatják. Az összesereglett papok bizonyosan sok értékes és apostoli munkára serkentő benyomást fognak szerezni a kolozsvári Sionban.

Őszinte szavak. Mária királyné, aki annyira szíven viseli országának boldogulását, cikket írt egy angol lapban, amelyben tiszteletreméltó őszinteséggel tárja föl Románia átmeneti nehéz helyzetét.

— Ha egy idegen kereszttulutazik a mi országunkon — ez a királyné festette kép —, bizonyára az lesz az első benyomása, hogy nem tulságos jó és kielégítő közigazgatás viszi az ország dolgát. A vasutak lerongyolódtak, a közlekedés hiányos, a földben és a földön levő kincsek kiaknázatlanok, a földeket csak igen kevésse művelik meg, a bányák gazdagságát nem hozzák fel a fölszínre, az egyetemek túl vannak terhelve, az iskolák pedig még nincsenek felépítve, vagy újjáépítve... Ha állami költségvetésünket vizsgálja meg, szembe tűnik a módszer és az egység hiánya... A háborús károkat még mindig nem vették figyelembe, a függő adósságokat nem konszolidálták és még sok más gyarlóság tűnik fel jobbról is, balról is.

A királyné rámutat az ország természeti kincsekben való gazdagságára is és arra hívja föl az angol tőkepénzesek figyelmét, hogy vegyenek részt a román gazdasági élet föllendítésében.

Szindarab Petőfiről. Az erdélyi magyar irodalom is szívet-lélekkel bemutatta áldozatát a nagy költő szellemének. Lapunkban számtalan cikk és vers méltatta és dicsőítette Petőfi nagyságát. Örömmel adjuk hírül, hogy az erdélyi magyar irodalom egyik legkiválóbb munkása: P. Jánossy Béla költői szépségekkel ékes színművet írt Petőfi csodálatos életéről és még csodálatosabb eltűnéséről. A 3 felvonásos szindarab ára 10 leu lesz. Azok, akik a hatásos és nagybecsű munkát meg akarják rendelni, irjanak a következő címre: P. Jánossy Béla Cluj-Kolozsvár Str. Juliu Maniu (Szentegyház-utca.) 5. sz. Státus iroda.

Nyelv- és iskola-kérdés az új alkotmányban. Az alkotmány-készítő bizottság tárgyalásai a legfontosabb kisebbségi érdekekre: a nyelv- és iskola-ügyre nézve lesújtó eredménnyel végződtek. A kormány sem

az iskola, sem a nyelvhasználat ügyét nem akarja az alapvető törvények közé fölvenni. Egyes jelentéktelenebb paragrafusok fogják ezeket az életbevágó kérdéseket szabályozni, amelyeket a jövő-menő kormányok majd tetszésük szerint magyarázhatnak és alkalmazhatnak.

Sajtóhiba. Bosszantó sajtóhiba csuszott be lapunk mult heti számába. Az áll a hírek elején, hogy a naptárakért portódíjban 5 leut kell beküldeni. Sziveskedjenek az érdekeitek tudomásul venni, hogy a naptár portódíja csak 1 azaz egy leu.

Felhívás a tisztviselőnőkhöz. Egy erdömérnök komoly leányt, vagy fiatal asszonyt keres, aki 7 és 8 éves két leánygyermekének nevelését vállalná s a távollét ideje alatt önállóan is vezetné a háztartást. Csak tisztviselői családtagra reflektál. A hely: Krassószörény megye, Foget, Facset. Leveleket szerkesztőségünk továbbít.

Kulturális krónika.

Árkos közönsége a mult év folyamán háromszor áldozott a halhatatlan Petőfi emlékének. Először az egyházi főhatóságok rendelete értelmében az unitárius felekezeti iskolába járó növendékek rendeztek emlékünnepelet nov. 12-én az unitár. templomban. Lelkész áhítatos imában emelte az egek urához a gyülekezet és tanuló ifjuság lelkét. Emlékbeszédet Régeni Áron tanító tartott. Iskolás növendékek szavaltak és Petőfi dalokat énekeltek.

Másodszor a dalárda nov. 26 án hódolt a nagy szellemnek. Szavaltak és jeleneteket játszottak: Sólyom Ferencné, Bedőházi Balint, Gyulai Kálmán, Veress Sándor, Barabás Zoltán, Tóth Kálmán, Para András, Kiss Ferenc és Kiss Vilma. Költői lendülettel megírt felolvasást tartott dr. Balogh István málnási lakos, méltóan mutatva ki Petőfiiben a lángész fejlődését. — Régeni Juliska énekelt két népdalt érzéssel és nagy hatással zenekiséret mellett.

Harmadszor dec. 31-én a műkedvelő zenekar által rendezett estély egy része is a nagy Petőfi emlékének szolt. Petőfi költeményeiből szavaltak Fodor Erzsébet, Balogh József, Péter István, Balázs Mária, Köntés Ilona, Petőfi szerelméről és haláláról gondolatokban gazdag és tartalmas beszédet tartott Simó Anna tanítónő. Ezek után „A három lencse” c. bohózatot Dahlström Kálmánné, Duka Ilus, Bedőházi Ida, Veress Sándor, Csáki Irma és Kisgyörgy Mihály adták elő. Mindenik szereplő sikerrel megállotta a helyét. Domokos Áron hatásos szavalata után Gelei Márton és Nagy Dénes Gyallay Domokosnak „Az új bíró” vagy „Ki fizeti meg a káposztát” c. páros jelenetét mutatták be. A páros jelenet a közönséget mindvégig derült hangulatban tartotta. Mindkét estélyen műsor után tánc is volt, melyen a zenét műkedvelő zenekar szolgáltatta. Zenekar 10 tagból áll, 1 éve, hogy rendszeresen kotta szerint tanul és szép haladásról tett bizonyosságot. Nagy elismeréssel

kell adózni azoknak a lelkes vezetőknek, kik fáradságot nem sajnálva, igyekeznek falujokban kulturéletet teremteni. Ami még értékesebbé teszi az egyszerű emberek kitaró munkáját, az, hogy a hangszerek 2 hegedű, 1 cimbalom és 1 cello kivételével Árkoson készültek. Duka János egyszerű falusi fiú 4 hegedűt, 1 brácsát készített a zenekar tagjai részére. A legutóbbi napokban készült egy nagybögő, melyet Duka János, Dahlström Kálmán és Régeni Áron közösen készítettek. Ugy a hangszerek kivitele, mint hangja meglepően jó.

Torockköszentgyörgyön az ujonnan megalakult Ifjusági Egylet Ősziendő estélyén jól sikerült Petőfi-ünnepélyt rendezett. Ez alkalommal begyűlt összegből 100 Leut az Erdélyi Irodalmi Társaságnak kíván juttatni.

Körtvélyfája eredeti szép formában rendezte meg Petőfi ünnepélyét. Szilveszter estéjén műsoros multság volt, 11 órakor azonban a lakosság hazaszéledt és ablakai gyertyával gyönyörűen kivilágította. Az ifjuság házról-házra ment és Petőfi dalokat énekelt. Az ünnepély nagyon mély hatást gyakorolt a lelkekre.

Mész Köről írják: Kicsiny községünk már két ízben hódolt a nagy költő, Petőfi Sándor emlékének. Első volt a november hó 11-én tartott táncos egybekötött Petőfi-estély, mely alkalommal a daloskör énekelte a nagy költő „Honfi dal“-át, Csongvai Eliz szavalta Petőfi: „Jövendőlés“ című költeményét, Gálffy Irénke urleány szavalta Várady Antal: „Petőfi a Hortobágyon“ című melodrááját, Jobbágy József szavalta Petőfinek „Magyar vagyok“ című versét. Komáromy Márton unit. kántor-tanító „Petőfi élete és költészete“ címen tartott felolvasást, Kereki András és Gálffy Ágnes Petőfi dalokat énekeltek. Gálffy Miklós Petőfi „Vándor legény“-ét adta elő megelevenített hűséggel. A szép műsor „Megjötték a huszárok“ című egyfelvonásos szindarabbal ért véget, amit aztán reggelig tartó tánc követte.

A másodikat december hó 25-én délután az unit. elemi iskola 4—5 o. növendékei rendezték, mikor is „Petőfi költeményei“ című gyermekszindarabot adták elő bájos elevevességgel. E szindarabon kívül még két szavaltat és pár énekszám töltötte ki a műsort.

Kicsiny községünk a háboruba elvitt 2-ik harang helyett — önkéntes adakozással — egy új harang beszerzését határozta el, mely alap javára, hogy a még hiányzó összeg is kilegyen, Szilveszter estéjén az iskolánk helyiségében szépen sikerült műkedvelő előadással a „Cigány Panna“ három felvonásos népszínművet adta elő a daloskör.

GAZDASÁGI ÉS SZÖVETKEZETI ÉLETE

Termeljünk cukorrépát.

Irta: Török Bálint.

Románia cukorszükségletének csupán 50 százalékát tudja ellátni a belföldi termelés, pedig a romániai cukorgyárak feldolgozó képessége elegendő volna a szükséglet ellátására. — A hiányt a cukorrépával bevett terület csekély volta és az alacsony termésátlagok okozzák.

A gazdákon mulik csupán a belföldi cukortermelés fokozása. Lássuk, minő előnyöket jelent a gazda számára a cukorrépatermelés? A cukorrépa alá mélyebben szántunk. A mély szántás termésfokozó hatását az összes kulturnövények nagyobb hozammal hálálják meg. A cukorrépát termelő gazda jobban takarmányozhatja állatait a visszamaradó répafej és levél, valamint a gyár által visszaadott répaszelet felhasználásával. A jobb takarmányozás természetes következménye a talaj jobb trágyázása és ezáltal a termésátlagok fokozása.

A répatermelés sok munkával és költséggel jár az bizonyos. A legszegényebb kiscgazda is hozzáfoghat azért a termeléshez, mert a gyár a vetőmagot ingyen adja és az egyes munkák elvégzéséhez, a kapálásokhoz és kiszedéshez előlegeket nyújt. A termés fokozhatása érdekében műtrágya hitelt is nyújt a gyár és a répa alá adott műtrágya nemcsak a répatermelés hozamát, hanem az utóvetemény hozamát is növeli. A cukorrépatermelőket a gyár olcsó cukorral látja el az egész esztendőben. A termelők érdekeit az Erdélyi Gazdasági Egylet Cukorrépatermelői Szakosztálya, mint a Termelők Szövetsége (Kolozsvár, Attila-utca 10. szám) védi. Aki ipari növények termelésével jövedelmezőbbé óhajtja tenni gazdaságát, annak a vetőforgójából nem hiányozhatnak a cukorrépa.

Cukorrépatermeléssel mindenki foglalkozhatik, akinek a birtoka a vasutvonalától nem esik tulságosan távol. A kapcsolt területen két cukorgyár van: egy Marosvásárhelyen és egy Bódfalun. Igen sok gazdaság van, amely a háboru alatt felhagyott avagy még egyáltalán nem foglalkozott a cukorrépatermeléssel. Ma a földreform és a gabona ármaximálások különösképpen indokolják a répatermelés felkarolását. Aki a termelés módja avagy feltételei iránt érdeklődik, forduljon a Termelők Szövetségéhez felvilágosításért és tagsági nyilatkozatért.

Olvassa a „Pásztortűz“-et.

Kedvezményesáru cukor a méhészeknek. Az Erdélyrészi Méhész Egyesület a méhek etetése

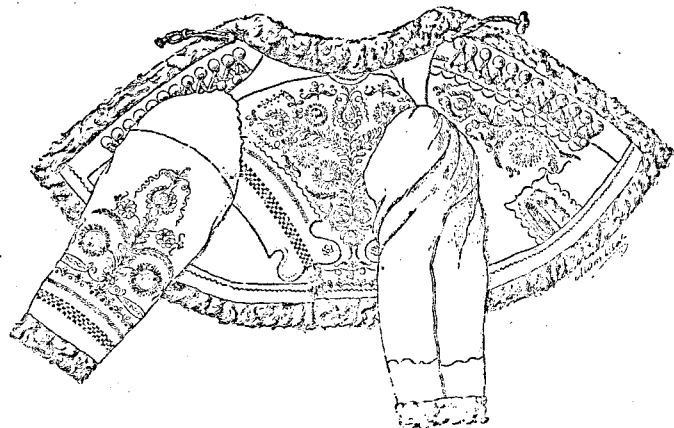
céljából kedvezményesáru cukrot szerzett be, amelyet kg.-ként Marosvásárhelyen a cukorgyárban 19, Kolozsváron az egyesületnél átvéve 20 L-ért bocsátja a tagok rendelkezésére. A cukor iránti kérés a cukor árával együtt az Erdélyrészi Méhész Egyesület titkári hivatalához küldendő be (Kolozsvár, Attila-utca 10. sz.) legkésőbb január 28-ig. Nem tagok a cukorért 50 banival többet fizetnek.

A boradó leszállítása. Az utóbbi évek rossz termelési viszonyai arra kényszerítették a szőlőbirtokosokat, hogy a boradó leszállítását kérjék a pénzügyminisztertől. Hír szerint az 1 leus (literenkénti) boradó leszállítására javaslatot készítenek.

Kiviteli tilalmak. A kereskedelmi miniszterium az összes bőrök kiviteltét megtiltotta. Ugyancsak kiviteli tilalom alá esnek a marhaszarvak.

Lóhere- és lucernamag kivitele. Híre keit annak, hogy a kormány betiltotta volna ennek a két értékes árunak a kiviteltét. A hír ebben a formában nem felel meg a valóságnak. Valóság azonban az, hogy a vámbizottság fölterjesztést tett a kormányhoz a kiviteli betiltása érdekében, mert eddig akkora mennyiség ment a nevezett árúkból külföldre, hogy a készletek már-már a belföldi szükségletet is alig fedezik.

veleszületett szép iránti szeretete nem engedi meg azt, hogy bármije is csunya legyen s ezért, amikor a magyar ember bundát vesz, nemcsak azt nézi meg, hogy jó legyen, hanem azt is megköveteli, hogy szép legyen, hogy szépen, himesen kivarrott legyen.

Nézzétek, figyeljétek meg apróra a képünkön bemutatott báránybőrből készült női ködmönkét. Hát csunya ez, hát van valami olyan rajta, ami csunya? Ugy-e nincs semmi sem s ugy-e van annyira szép, hogy akármelyitek megvonná a feleségének. vagy ha még nincs oldalbordája, akkor a kedves galambjának? Bizony olyan szép ez, hogy felvehetné akármelyik báró is, gróf is, (ki beleszeret közülök egy kis magyar viseletbe). Én legalább — ha az enyém volna — nagyon sokért nem adnám oda. Még így egyszerű fekete színű rajzban is milyen szépen mutat, hát még, amikor az eredetinek a gazdag szinpompáját látjuk!

A szélei köröskörül mindenütt széles, szép fehér irhával vannak beszegve, sőt a legszélén erre az írha szegélyre egy keskeny, göndörszörű báránybőr prém-szegély is reá van varrva. Ez csak a nyaknál szélesedik inkább ki, ahol a gallért alkotja. A mellen, négy függőleges sorban (mindegyik sorban 15—15) sűrűn egymásmellé rakott sárgarézgombok fénylenek, vagyis inkább fénylettek, mert ma már bizony egy teljes sor hiányzik. Mindkét oldal gombsorait zöld zsinór köti össze, még pedig úgy, hogy minden sor páros számú gombja a szomszéd sor mellette levő két páratlan számú gombjához tűződik. A zsinórzat alatt egész hosszában zöld és piros színű szíronyos munka van. A ködmönkét azonban nem e gombok és vitézkötés, hanem külön más négy, piros és fehér szíjjakból készített akasztó gombolja össze.

A hónaljok alatt, egészen lenn, kis, szintén fehér irhával és prémszegéllyel övezett zsebecskék vannak. Az irhaszegélyen és ennek öbleiből kinövő piros és zöld selyemfonallal himzett levéldiszek körül piros, rózsaszín, sötét és világos zöld selyem fonállal himzett köröcskék vannak. A mellső oldalnak még hátralevő részét egy nagy virágminta ékesíti. A selyem fonalak

Magyar ipari szépségek.

Ebben a mostani kemény hidegben oly jól esik a meleg bundát felvenni. Mintha egy jól befűtött banyakemencét vinne maga körül az ember, szinte úgy érezzük magunkat a bundában s vidáman nevetjük a hideget, no persze csak azok, akiknek van bundájuk, mert akiknek nincs, mi tagadás, azok eleget dideregnek, fáznak. De hát az a szerencse, hogy egyes vidék falvaiban a népszokás nemzedékről-nemzedékre ragaszkodik a bundaviselethez és általán ahhoz, hogy egyszerű, de tisztességes és szép holmival védik meg testüket és egészségüket, olyan holmival, ami erre a célra készül s ami ennek a célnak nagyon jól meg is felel.

E szokásaitokon — jó emberek — ne is változtassatok! Nem mondom azt, hogy minden csak úgy jó, ahogy régen volt, de azt bárki beláthatja, hogy mégis csak jobb egy báránybőr bundából kacagni a tél erőlködésén, mint városiak módjára selyemharisnyában és lakkcipőben, vacogó fogakkal reszketni a tél nem könnyen engesztelhető haragjától. Aztán bármennyire is „bundás parasztnak“ csúfol minket, falusiakat némely városi, azért mégis csak jó a bunda és nem is csunya a bunda. Mert a magyar embernek a

itt is olyan színűek, mint az előbbieik, de itt már meggy-piros is vegyül közük. Az ág, a nagy levél főerét s két-három kisebb virágot ilyen színnel himzett a művész mester. Az alsó nagy, zöld selyemmel övezett, rózsának a közepén piros irhadarab van. Ezen egykor egy kilencágú, barnaselyemmel himzett csillag volt.

Az újjakon csak a külső oldalak himesek. Alól az irhaszegélyen 2—2 váltakozó sor piros és zöld szírony, efelett egy kettős keresztöltéses, zöld fonállal varrott sor. Az írha öbleiből három-háromlevélkés himzések nőnek ki, felettük pedig egy nagy virágcsoport, amely szépen, középpontosan elhelyezett 2 nagy rózsából, 2 nagy levélből, két kisebb rózsából és végül az egészet betetőző tulipánból, meg a hozzájuk tartozó szálakból, levelekből, sallangokból áll.

A legnagyobb díszítés a háton van. A hátnak az alsó részét, két ékbe futó s már említett díszítésű fehér írha rátét szegélyezi. A díszítést szintén nagyon finom kidolgozású, ügyes elhelyezésű, szép csoportosítású rózsák, tulipánok töltik ki. Az ágak és a nagy levelek főerezete ennél is, mint az újjakon is, rózsaszínű. A kis levelek majdnem mind sötétzöldek. A virágszárak, zöldessárgák. A nagy rózsák és tulipánok legnagyobb része is sötétzínű, már t. i. csak a külső szíromlevelek, mert a belsejeik pirosak, vagy meggyiszínűek, helyenként sárgászöld, vagy halványkék szegéllyel. A kis rózsák közül kettő rózsaszínű és kettő meggypiros. A belső részek az előbbieknél zöldek és zöldessárgák az utóbbiaknál kékek és sárgák. Ezek az összes virágok is mind selyemfonállal varrottak, kivéven a nagy rózsák közepén levő piros irharátéteket.

Manapság már nem igen lehet ilyen szép himes holmikát látni. Sokba kerül a munka, drága az anyag, s nem is lehet mindig minden hozzávalót megkapni. De azért egy-egy jobbmodu földesgazda bizony még ma is megcsináltatja. A módosabb gazdák bizony csinálathatnának ilyeneket egy-egy jóra való szücsnél. Ne sajnálják erre a pénzt, már csak azért sem, mert alighanem ez a mesterség az egyedüli, amelyet az őseink is már nagyon kifejletten hoztak be magukkal az ősi, ázsiai hazából s ez a mesterség az, amelyik nemcsak hogy megőrizte a maga szépségeit, gyönyörű mintáit ezer esztendőn át, s ezalatt semmi idegent sem engedett magához, hanem amely éppen ellenkezőleg, diadallal, szép eredménnyel vitte be a más, idegen népek ruházatába is a magyar észnek, a magyar műérzéknek, és szellemnek a hasonló szép, gyönyörű alkotásait. Már csak emiatt is nagyon megérdemli a szücsipar, hogy támogassuk, hogy munkát adjunk neki, hogy ne muljon, hogy ne pusztuljon el ez az ősi ipar, hogy ne legyen kénytelen felhagyni a magyar dicsőséget oly ékes alakban hirdető munkák díszítésével. Ha pedig valakinek van olyan szép, himes mellrevalója, bundája,

amelyik már kopott s amelyet már nem használ, az ne dobja el, hanem ajándékozza oda valamelyik nemzeti muzeumnak, hadd hirdesse ottan az idők teljességéig, hogy a magyar nép nem holmi hitvány náció, hanem olyan fejlett műveltségű és művészi érzékű nemzet, amely mellett bizony a világ legtöbb nációja nagyon, nagyon hátra elmarad.

Szemerjai Székely Sándor.

Új kölcsön. A zürichi pénzpiacra a leu újabb hanyatlásnak indult. A múlt héten még 32 leuval meg lehetett venni egy svájci frankot s ma már 34 leut kell fizetni érte. A nyár és az ősz folyamán Erdély még nem volt biztos talaj pénzelhelyezés szempontjából, most azonban a regáti bankok itteni fiókjuknak utasítást adtak, hogy a kihitelezést kezdjék meg. Így a pénz forgalma újra megindulna Erdélyben, sajnos azonban, nem hosszú időre, mert a kormány tavaszra liberális tőkével csakugyan megkezdte a francia piacra kikerült leu visszavásárlását, amikor megint óriás tőkék vonulnak ki az üzlet lebonyolítása végett Romániából és ez időre új pénzüke fenyeget. A kormány hír szerint Franciaországtól új 100 milliós kölcsönt kapott, melyet az egyik hír szerint katonai beruházásokra, a másik szerint a legsürgősebb belső szükségek fedezésére fordít, miután a kivitel leromlása az államot rengeteg olyan bevételétől fosztotta meg, melyeket eddig belső kiadásainak fedezésére fordított. Ebből a 100 millióból most már talán jut az állam számára dolgozó iparosoknak is.

Husipari szemle. Az élömarha ára a leunak a zürichi tőzsdén bekövetkezett áresése s a takarmány árának emelkedése folytán napról-napra emelkedik. Különösen magas ára van a kivitelre alkalmas kövér állatoknak, mivel ezekért a cseh és a német piacon minden árat megadnak, újabban pedig előzönlítették cseh kereskedők az erdélyi vásárokat. E tekintetben a hét fontos eseménye volt az, hogy Egerszegen (Marosvásárhely mellett) moslékon javított ökrökért élősulyban megfizették a 22 leut. Egyébként a kolozsvári piacon nem is elsőrendű állatokért 12—16 leut fizettek. A szópóborjut pedig a mézárások a magas kínálati ár miatt meg se tudták venni. Disznót Kolozsvárra az utóbbi időben Bessarábiából szállítottak, de ez mögötte van az erdélyi minőségnek. A disznóárak élősulyban: husdisznóért 26—30, a zsirdisznóért 33—37 leu között fizetnek. — Mivel az élömarha ára ily mértékten emelkedik, a kolozsvári *Mészáros Szövetség* a husárak új megállapításával foglalkozik. Árjavaslatuk a következőképen szól: *Marhahus* és *növendékmarha*: 1. bét-szín, felsár, rózsapecsenye, rostélyos, fartó, lapocka, vastagoldal, tarja 18 leu; szegy, vékonyoldal 14; nyaktarja 12; szív, vese, máj 8. *Szópóborju* hátulja 24, eleje

22 leu. *Sertés*: vékonyoldal, fara, lapocka 32; karaj 36, has szalonnával 46, zsir 66, zsirnak való szalonna 54, háj 58, paprikás szalonna 56, fehér száraz szalonna 54, abált szalonna 62, császárhús 58, füstölt szalonna 56, sós szalonna 52, virsli 44, főtt sonka 82, szeletelt sonka 92, főtt császárhús 62, sonka 58, füstölt kolbász 48, fősajt 32 leu kilója.

Valuta-jegyzékek.

— Kolozsvár 1923. január 17. —

1 dollár	= 182.5	"
1 svájci frank	= 34.—	"
1 francia frank	= 12.60	"
1 cseh korona	= 5.15	"
1 olasz lira	= 9.—	"
100 német márka	= 2.25	"
100 magyar korona	= 7.50	"

MULATTATÓ

Szülőhelyem.

Lankás, szomoru hegyek alján
Elkárhozottan, mélybe lenn,
Szürke, zeg-zugos kis utcákkal,
Meghasonlottan a világgal,
Áll az én kis szülőhelyem.

Kopár itten az élet fája,
Zöld levél rajta nem virít.
Kihaltak itt a vágyak, álmok,
Soh'se nyílnak itt a virágok,
Oh, minden csak haldoklik itt...

Ugy szeretném kitepni e holt
Falu karjából lelkemet;
Szeretném, hogyha szállni tudnék,
Hogy mehetnék, hogy szabadulnék,
De nem lehet, de nem lehet.

Valami visszatart s varázsa
Itt őrködik a lelkemen.
S hiába holt, szomoru, sápadt:
Szülőhelyemet, falucskámat
Csak szeretem, csak szeretem...

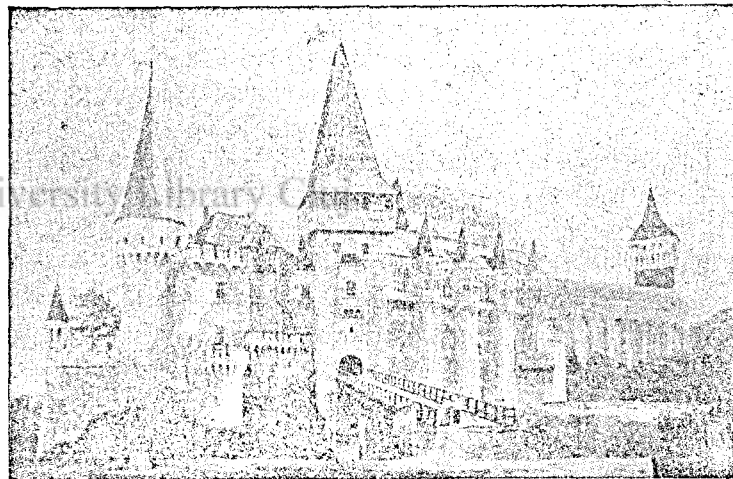
ifj. Hary Márton.

Petőfi Vajdahunyadon.

E becses történelmi visszaemlékezést *A Hírnök* c. folyóirat pompás újévi számából vettük át.

a a Cserna vize beszélni tudna. Vagy talán tud is beszélni. Mikor a hunyadi vár tövében összetalálkozik a Zalasd patakával, úgy üdvözlik egymást, mint szerető két jó barát. Régen tükröződik hullámaikon Hunyad várának a képe. És elmondják egymásnak a büszke szirttetőn álló magas falak történetét. Régmúlt dicsőség aranynapjait, mikor száguldó paripák lábnyomán dobogott itt a föld. Mikor a törökverő nagy Hunyadi idejött keresztény daliáival az ősi falak közé megpihenni. Cserna vize és Zalasd összeölelkező, fodrokat hányó hullámai sirják el egymásnak zokszóval, jajgató panaszkodással a soha meg nem szűnő bánatot: Régi dicsőségünk, hol késel az éji homályhan?

Vajdahunyad vára.

Kérdezheti ezt Hunyadi büszke vára is. Sok helyen omladozó, roskatag falait kikezdték a hosszú századok, de azért úgy néz ki, mint a régi öreg nemes. Az idő és a kor nem árhattak neki. Tartása büszke és fölényes, mint a származása. Tomboló viharok tépázták meg a méltóságosan álló sziklafalakat, de le nem döntették azokat.

Ugy áll ott Hunyadi vára, mint egy sziklába vajt történelem. Mint egy hangosan beszélő felkiáltójel. Mint az erő és törvény ércebe öntve.

1849 április 14 én nagy nap virradt Hunyad várára. Déva felől előkelő vendégek jöttét várták. Új dátum, új esemény. Mintha a régi dicsőség vissz sugárzása akarna lenni. Régen nem látott Hunyad vára ilyen szép napot.

Az erdélyi honvédseregek főparancsnoka és vezére, Bem tábornok, a hős lengyel jött el, megnézni a Hu-

nyadiak fészket. Vele jött vezérkara is, közöttük Petőfi Sándorral, Bem kedvelt segédtisztjével. A kis város lakói lázban égtek a feszült várakozástól, hiszen mindenki tudta, hogy mit jelent Erdélynek Bem, a hős vezér. Győzelmes csatáinak hírére új reménység kezdte bontogatni szárnyait. Az arcokon ott ült az öröm pirja. A felserdült fiúk a várudvaron gyülekeztek naponkint és két táborra oszolva vívták játéksatáikat az ódon falak között.

Benn pedig a várban nagy volt a sürgés forgás. Ebben az időben, 1847 óta László József, mint az összes hunyadmegyei vasgyárak főinspektora lakott a várban. Lakása a Bethlen-szárny gyönyörű árkádos várrészlete volt. A népes családú székely nemes szive hevesen dobbant meg a gondolatra, hogy ma ő láthatja Bemet, a székely hadak fővezérét és a történelmi nehéz időket élő nemzet babéros költőjét, Petőfi Sándort. Örömben uszott a család apraja, nagyja. Hűséges hitvesiársa, Szerecsék Anna és gyermekei is osztoztak a családi örömeiben. És mindent megtettek, hogy az előkelő vendégek, nehéz napok ünnepelt hősei jól érezzék magukat.

Végre elérkezett a várva-várt pillanat. A várfokról jelezték, hogy a vendégek közelednek. S csakugyan a dévai uton látható volt a lovascapat, mely gyorslábú paripákon, mint valamikor, régen, a Hunyadi székely leventéi, közelebb és közelebb érkezett a várhoz. A vár kapujában László József várta őket ékesen szép magyar beszéddel. Az összegyülekezett nép örömradiálommal, a főinspektor ur bájos leánykái Josephina és Ágnes a tavasz első virágaival. No és Hunyad vára hogyan várta? Azt elmondja a halhatatlan Petőfi:

Szólt Hunyadvár bámuló gyönyörrel:
Kt látok? óh kt látok? Hunyadt?
Megjöttél hát, óh hősök hőse, végre,
Kt vártalak négy hosszú századig?

Nem a nevedről, hanem szellemedről
S annak művéről ismerek reád . . . .

Csakugyan úgy jöttek, mint jó ismerősök. A szados falak megremegettek az örömtől, hogy maguk között láthatták a nemzeti gondolat újjászületésének hírnökeit. László József székelyesen őszinte és szives végélgátása mindent akart nyújtani, amit a nagynevű Bemnek és társainak nyújthatott.

Petőfi látható örömmel nézett szét a dicső várfalakon. A régi lovagterem és Mátyás király lakosztályai egyaránt elgyönyörködlették. Aki látta, mondják, hogy elmélázott a multon. A bástyafokról szétnézett a festői szép vidéken. Majd a Retyezáton, majd pedig lefelé, a Cserna völgyén felejtette tekintetét. Mélytűzű szemei lángban égtek. Mint Mózes a Hóreb hegyéről, átfutott lelkével multon és jövődön . . .

A költők nemcsak csalogányai és pacsirlái a népeknek és fajoknak, hanem prófétái is. És vajjon ki tudná megmondani, hogy milyen érzések viharzottak át Petőfi lelkén a Hunyadi büszke várban . . .

Bem és társai apróra nézegettek meg mindent a várban. Bem ismerte ugyan a magyarok történelmét, de azért Petőfi gyermekies lelkesedéssel beszélt mindent a jó öregnek. Hunyadiról és Szilágyi Erzsébetről, Hollós Mátyásról és a szépséges lovagkorról . . . Végre készen volt a terített asztal. Elérkezett az ebéd ideje. Bem és a többi tisztek látható meglepéssel vették igénybe a László Józsefné izés ebédjét. Nem hiányzott a székesen készített töltött káposzta sem.

A kedves, családi hangulatot csupán egy sajnálatos esemény zavarta meg. László Józsefék idősebb fia, Józsi magasfoku lázzal feküdt. A nap-nap után tartó játéksatározásokban túlságosan fölhevült s az egyik áprilisi hűvös estén tüdőgyuladást kapott. A szülők féltő aggodalommal nézték 12 éves, kedves fiuk helyzetét. Nagyon félték a bekövetkező csapástól és egészen természetes, hogy e vendégsereg is tudomást szerzett a dolgról. Petőfi volt az első, ki otthagya az ebédet, fölkereste a súlyos beteg gyermeket, leült ágya szélére, végigsimogatta a beteg homlokát és arcát, megcsókolta, majd lehajolt a szívéhez és meghallgatta annak dobogását. Mikor visszatért a társasághoz, az aggódó szülőket így vigasztalta a költő:

— Józsi nem hal meg; meghallgattam a szive dobogását és úgy találtam, hogy olyan erős szive van, mint egy igazi székelynek csak lehet . . .

És Józsi csakugyan nem halt meg. Öregkort élt, szép családot alapított és egész életében büszke öntudattal hordozta szive fölött a talizánt, a Petőfi csókját . . .

Ebéd végeztével elhagyta a társaságot a költő s háromszor, négyszer is végigjárt az árkádos folyosó iver között, majd a vízintes ablaksor második nyílásának kőpárkányán, szembe Hunyadi János lovagtermével, írta meg „Vajdahunyadon“ című költeményét. Mert hiszen:

Hol a hős lakott,
A költő ottan lelkesedve jár.

Itt pihené ki fáradalmat,
Mídon elzúgtak a kemény csaták,
Melyek Konstatinápoly tornyain
A büszke félholdat megingaták.

. . . Bem és társai, a hős honvédtisztek emléklapot hagytak hátra a Lászlóék családjának. Petőfi költeményét ott nyomban lemásolták, s kedves örökség, ereklve gyanánt őrizte mindig a család. És tovább mentek a hosszú, küzdelmes utra, melynek vége Piskiné, Vizaknán, Fehéregyházán, vagy ki tudná megmondani, hogy hol végződött . . .

Szegény jó László József a szabadságharc leveretése után a vajdahunyadi vendéglátás miatt igen sokat szenvedett. Magas hivatala ellenére elhurcolták, perbe fogták, sőt fogságba is vetették. Hiába, nagy bűne volt: vendégül látta Bemet és Petőfit. Ő maga 1872-ben halt meg. Felesége és gyermekei is mind követték a sirba, csak egyedül László Róza él még, a lelkes öreg matróna, a nagy idők tanuja, a László Józsefnek legifjabb leánya. Ő az egyedüli szemtanú, aki látta Petőfit s aki ősz hajfürtjein hordozza a nagy költő becéző cirógatását; őrzője édes, szép emlékeknek és a nagy idők ereklyéinek.

P. Trefán Leonard.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Sz. L. Sajómagyaros. Előfizetése 1922 nov. 1-én lejárt. — K. P. Ujtusnád. Előfizetése 1923 év végéig rendben van. — K. I. Nyujtód. Előfizetése 1923 jún. 16-án jár le. — P. G. Patakfalva. Előfizetése a most küldött 23 leuval 1922. évi szept. 23-án járt le. — D. E. Kiszgalambfalva. A tévedésből küldött naptár visszajuttatását kérjük. Köszönet a szíves értesítésért. — M. J. Mocs. A most küldött 11 Leu 1923 okt. 1-ig fedezi előfizetését. — O. Á. Kobátfalva. A naptárt még dec. 18-án elküldöttük Kovács Miklós címére. Kérjük nevezett címmel érdeklődni. — S. Gy. Felsőegregy. Előfizetése 1923 jún. 30-ig rendben. — K. I. Vajdahunyad. Előfizetése folyó évi márc. 1-én jár le. — R. J. Nagykároly. Előfizetése 1923 dec. 31-én jár le. — M. I. Becsenyéd. Előfizetése 1923. ápr. 1-én jár le. — M. Vajda A. Szalárdtelep. Előfizetése 1923 nov. 15-ig rendben. — ifj. S. D. Köpecz. Előfizetése folyó évi márc. 14-én jár le. Naptárt elküldöttük. — Polg. Olvasó-egylet Vadász. Előfizetésük nov. 1-én jár le. — Cs. J. Ördöngösfüzes. A ref. lelk. hiv. részére lapunk 1922 jan. 1-től jár. Előfizetés címén 22 leut vételeztünk be, a múlt év végéig még 22 Leu szíves megküldését kérjük. — Cs. J. Szentgericze. A most küldött 44 L. részben a tavalyra számoltuk el, a múlt évre nézve bővebbet jövő számunkban. A naptárt elküldöttük. — T. Mátyás Petrestí. Kérjük „Petrestí” község magyar nevét közölni. A helység névtár szerint Piskolt az utolsó postája. — M. J. Körösbánya. Előfizetése 1923 jul. 23-án jár le. Naptárt elküldöttük. — Gy. K. I. Tordaszentlászló. Előfizetése múlt évi dec. 23-án lejárt. Lapokat elküldöttük. — T. J. Dadrádszéplak. Előfizetése 1922 dec. 23-án lejárt. — F. S. Dadrádszéplak. Mint új előfizető részére a lapot megindítottuk. Előfizetése márc. 31-én jár le. — T. A. Székelyszenttamás. Előfizetése 1922 dec. 16-án lejárt. — Sz. M. Magyarrégen. Előfizetése 1922 dec. 31-én lejárt. — H. I. Nagysajó. Előfizetése 1922 dec. 31-én lejárt. — T. A. Atyha. Előfizetése 1922 jul. 15-én lejárt. Kérjük a folytatólagos előfizetést. — T. L. Vámosgálfalva. 1923 márc. 17-én jár le előfizetése. — K. J. Vámosgálfalva. Előfizetése 1922 szept. 17-én lejárt. — B. J. Mihályé. Vámosgálfalva. Előfizetése 1922 dec. 1-én lejárt. — T. S. Marosbogát. Előfizetése 1922 okt. 15-én lejárt. — T. J. Marosgombás. Előfizetése 1923 jan. 1-én lejárt. — P. S. Torockó. Az első ízben kifizetett 22 leuról szóló befizetési szelvény megküldését kérjük. Ezen összeg itt nincs elkönyvelve. — Cs. K. Árkos. Előfizetése a most küldött 44 Leuval 1923 okt. 15-én jár le. — Gy. M. Tekerőpatak. Előfizetése a

most küldött 22 Leuval 1922 dec. 1-én lejárt. — B. J. Tusnád. Előfizetése 1923 márc. 1-én jár le. — R. M. Nagyajta. Előfizetése a most küldött 45 Leuval 1923 dec. 31-én jár le. Naptárt küldöttünk. — P. Ó. Alvinc. Előfizetése a most küldött 44 Leuval 1923 ápr. 1-én jár le. — M. J. Boica. A hat előfizető részére a naptárakat elküldöttük. — P. D. Vásáros. Múlt évi előfizetése rendben. Új előfizetés folyó évi jul. 1-én jár le. — V. F. Nagybánya. Előfizetése 1922 dec. 17-én lejárt. Naptár elment. — N. F. Mezőmehes. A válaszpénzzel felszerelt leveléről a Minerva Igazgatóságánál semmit sem tudnak.

Fél kg. gyapju vagy két kg. sajt árával megmenheti birka-ját a pusztulástól!!

DISTOL

biztosan meggyógyítja mételegy-kóros juhait és szarvasmarháit!

DISTOL

Egyszerű a kezelés! Biztos a gyógyulás!

Kapható Gergely F. utóda drogériájában Cluj-Kolozsvár.

Gea-Krayer Droguerijában, Temesvár, — Hietsch & Co. chem. laboratóriumában, Szászsebes, — Dr. Guttmann Béla gyógyszerárban, Szatmár. — Krafft és Hubert Droguerijában, Brassó, — Lukács László gyógyszerárban, Kézdivásárhely. Továbbá bármely gyógyszerárban.

Ne várjon addig, míg állata leromlik.

Lloyd 1216

NITROGEN

R.-T.

DICSŐSZENTMÁRTON

A legjobb tavaszi trágya a MÉSZNITOGÉN.

ÁLLANDÓ LERAKATOK:

Sváb Gazdasági Egyesület Temesvár,
Erdélyi Szász Gazdasági Egyesület
Nagyszeben, Medgyes, Segesvár, Brassó.

Hann és Társa Kolozsvár.

Deutsch Andor Arad

ifj. Klein Lázár Nagyvárad